

กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับประชาชน

นายพศุภพ วรรณรัตน์

ผู้พิพากษา

กฎหมายสิ่งแวดล้อม

การใช้สิทธิของบุคคลในทางกฎหมายไม่ว่าจะโดยทางใดก็ตาม ถือ
เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนควรทราบ เพื่อใช้สำหรับการปกป้องสิทธิ
ของตนเอง และเพื่อไม่ทำการอันใดอันเป็นการกระทบสิทธิของบุคคลอื่น
สิทธิในทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมสามารถจำแนกออกได้

๑. การใช้สิทธิในทางกฎหมายปกครอง

๒. การใช้สิทธิในทางกฎหมายทั่วไป

การใช้สิทธิในทางปกครอง

- การใช้สิทธิในทางปกครอง คือ กรณีประชาชนได้รับความเสียหายอันเกิดจากการออกกฎหรือการกระทำของฝ่ายปกครองมาตรา ๙ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้
- (๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้นหรือโดยไม่สุจริตหรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ
- (๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร
- (๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร
-

การใช้สิทธิทางปกครอง

- (๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง
- (๕) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด
- (๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง
- เรื่องดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง
- (๑) การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร
- (๒) การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ
- (๓) คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชั้นอุทธรณ์

การใช้สิทธิในทางกฎหมายในทางแพ่ง

การกระทบสิทธิของบุคคลในทางสิ่งแวดล้อม สามารถเกิดขึ้นได้
ในทางกฎหมายแพ่ง คือกรณีประชาชนถูกกระทบสิทธิทางสิ่งแวดล้อมจาก
บุคคลอื่น

กรณีอาจเป็นการดำเนินการเรือละเมิดหรือเรื่องทรัพย์สิน

การใช้สิทธิในทางอาญาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

- กฎหมายอาญาอันเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีบัญญัติไว้ในหลายมาตรา เช่น มาตรา ๒๓๗ ผู้ใดเอาของที่มีพิษหรือสิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือลงในอาหาร หรือในน้ำซึ่งอยู่ในบ่อ สระหรือที่ขังน้ำใด ๆ และอาหารหรือน้ำนั้นได้มีอยู่หรือจัดไว้เพื่อ
- ประชาชนบริโภค ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ข้อกฎหมายที่ประชาชนควรรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม

- ๑. พระราชบัญญัติป่าไม้
- ป่า หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน
- คำว่าสิทธิในที่ดิน หมายความว่า กรรมสิทธิ์และให้หมายรวมถึงสิทธิครอบครองด้วย
- ดังนั้นสิ่งที่แสดงสิทธิอย่างอื่นในที่ดิน ก็ไม่ถือเป็นเอกสารแสดงสิทธิที่ดินดังกล่าวจึงยังถือเป็นป่า ตามพระราชบัญญัติป่าไม้
 - ส.ป.ก.๔-๐๑
 - ภ.บ.ท.๕

ความหมายของป่าไม้

- ที่ราชพัสดุ
- นิคมสร้างตนเอง
- ฯลฯ
- เอกสารแสดงสิทธิเหล่านี้ ไม่ใช่เอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน ที่ดิน
ดังนี้จึงยังถือเป็นป่า ตามกฎหมาย
- ฎีกา ๑๒๒๐/๒๕๑๕ ที่วางแปลนถือว่าเป็นป่า
- ฎีกา ๖๑๖๓/๒๕๔๘ ตัดไม้ในนิคมสร้างตนเองผิดทำไม้
- ฎีกา ๒๘๕๑/๒๕๕๒ , ๘๓๗๑/๒๕๕๑ เขตปฏิรูปที่ดินถือเป็นป่าการทำไม้ จึง
ผิดกฎหมาย

ความหมายของป่าไม้

- ที่ราชพัสดุ ถ้ายังมีสภาพเป็นป่าก็ยังคงถือว่าเป็นป่า คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกาที่
- ที่ดินในราชการทหาร ยังถือเป็นป่าเพราะไม่มีกรรมสิทธิ
- กรณีอื่นๆ

พ.ร.บ.ป่าไม้(แก้ไข)

“มาตรา ๗ ไม้ชนิดใดที่ขึ้นในป่าจะให้ป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดย

พระราชกฤษฎีกา สำหรับไม้ทุกชนิดที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้าม”

ผลที่เกิดจากการแก้ไขกฎหมาย

ผลจากการแก้ไข พ.ร.บ. ป่าไม้ มาตรา ๗

๑. ไม้หวงห้ามที่ขึ้นบนที่ดินมีกรรมสิทธิ์สามารถตัดได้
๒. ที่ดินบางประเภทที่เคยตัดไม้ไม่ได้ก็สามารถตัดได้ เช่น ที่ดิน ส.ป.ก. , ส.ท.ก. ที่ดินในนิคมสร้างตนเอง (ฎีกา ๕๕๑๗/๒๕๖๒)
๓. การทำเพื่อการค้ายังต้องถูกตรวจสอบ

การเคลื่อนย้ายไม้

- มาตรา ๑๘/๒ ผู้ใดประสงค์จะขอหนังสือรับรองไม้ ผลิตภัณฑ์ไม้ และ ถ่านไม้ เพื่อการค้าหรือการส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขอต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่และเสียค่าใช้จ่ายในการออกหนังสือรับรองตามที่ กรมป่าไม้กำหนด
- การขอและการออกหนังสือรับรอง และอัตราค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง ให้ เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดโดยความเห็นชอบของ รัฐมนตรี

การกระทำความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

- คำว่าไม้
- ทำไม้
- ไม้ท่อน
- ไม้แปรรูป

การครอบครองตามกฎหมายป่าไม้

— คำว่า การครอบครองตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะต้องมีการยึดถือตัวทรัพย์สินเอาไว้โดยยึดถือเพื่อตน

การครอบครองตามกฎหมายป่าไม้ก็มีลักษณะที่เกินกว่าการครอบครองโดยปกติทั่วไป แต่ขยายไปถึงกรณี

๑ การร่วมครอบครองกรณีลูกจ้าง

๒ การครอบครองแทนก็ถือว่าครอบครอง

๓ การมีอำนาจตัดสินใจก็ถือว่าครอบครอง

การกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้

- (๒) “ไม้” หมายความว่า ไม้สักและไม้อื่นทุกชนิด ที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา รวมตลอดถึงไม้ไผ่ทุกชนิด ปาล์ม หวาย ตลอดจนราก ปุ่ม ตอ เศษ ปลายและกิ่งของสิ่งนั้นๆไม่ว่าจะได้ถูกตัดตอนเลื่อยผ่าถากขุดหรือกระทำโดยประการอื่นใด
- (๓) “แปรรูป” หมายความว่า เลื่อยหรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไม้ ให้เปลี่ยนรูปหรือขนาดไปจากเดิมนอกจากการ ลอกเปลือกหรือตกแต่ง อันจำเป็นแก่การชักลาก

การกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้

(๕)๔ “ทำไม้” หมายความว่า ตัดฟันกานโค่นลิดเลื่อยผ่าถากทอนขุดชักลากไม้ในป่าหรือนำไม้ออกจากป่าด้วยประการใด ๆ

(๗)๕ “ของป่า” หมายความว่า บรรดาของที่อยู่ในป่าตามธรรมชาติ คือ

- ก. ไม้ รวมทั้งส่วนต่าง ๆ ของไม้ ถ่าน น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจน สิ่งอื่น ๆ ซึ่งเกิดจากไม้
- ข. พืชต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเกิดจากพืชนั้น
- ค. รังนก ครั่ง รวงผึ้ง น้ำผึ้ง มูลค้างคาว
- ง. แร่ น้ำมันแร่

การกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้

การทำไม้ มีไม้หวงห้ามอันยังมิได้แปรรูป การบุกรุกป่า แต่ละข้อหาต่างก็เป็นความผิดที่สำเร็จจึงเป็นความผิดหลายกรรม การลงโทษต้องเรียงกระทงลงโทษ (ฎีกา ๗๑๓๕/๒๕๕๓)

ความผิดฐานตั้งโรงงานแปรรูปไม้ แปรรูปไม้ มีไม้แปรรูป แม้เป็นความผิดในมาตราเดียวกัน แต่ก็ถือเป็นหลายกรรม (ฎีกา ๑๓๖/๒๕๔๖)

การช่วยเหลือในกรณีต่างๆแก่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษเสมือนตัวการ(มาตรา ๗๐ พระราชบัญญัติป่าไม้)

การกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้

- การให้ยืมซื้อจดทะเบียนทำโรงไม้
- การช่วยขายไม้โดยประสงค์ค่านายหน้า
- การช่วยปกปิดนำไม้ไปซ่อน
- การพรางไม้ให้อยู่ในสภาพที่อยู่อาศัย มาตรา ๔

(๔)๓ "ไม้แปรรูป" หมายความว่า ไม้ที่ได้แปรรูปแล้วแต่ไม่หมายถึง ไม้ที่ได้ทำเป็นเครื่องใช้หรือสิ่งของอื่นหรือประกอบ เข้ากับเครื่องใช้หรือ สิ่งของอื่นแล้ว

ความผิดเกี่ยวกับป่าสงวน

มาตรา ๑๔(๒) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดินก่อสร้าง แผ้วถาง เฝ้าป่า ทำไม้ เก็บหาของป่าหรือกระทำความผิดประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติเว้นแต่

(๑) ทำไม้หรือเก็บหาของป่า ตามมาตรา ๑๕ เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๖ ทวิ หรือมาตรา ๑๖ ตริ กระทำการตามมาตรา ๑๗ ใช้ประโยชน์ตามมาตรา ๑๘ หรือกระทำการตามมาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๒๐

(๒) ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

ความผิดเกี่ยวกับป่าสงวน

การบุกรุก ก่่นสร้าง แผ้วถางป่า

- การบุกรุกเข้าไปแผ้วถางป่าสงวน แล้วปลูกต้นไม้ก็ถือเป็นการก่่นสร้าง แผ้วถางป่า (ฎีกา ๑๖๒๗/๒๕๕๒)
- การนำขยะเข้าไปทิ้งก็เป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวน
- การครอบครองพื้นที่ป่าสงวนเป็นความผิดตลอดเวลาที่

ครอบครอง

- การเข้าไปในป่าสงวนโดยไม่ได้รับอนุญาต ก็เป็นความผิดตาม

มาตรา ๑๔

ความผิดเกี่ยวกับป่าสงวน

การกระทำความผิดฐานบุกรุกครอบครองป่าสงวน แม้ต่อมาศาลจะยกฟ้องผู้กระทำความผิด ก็ยังสามารถพิพากษาให้ผู้บุกรุก ค่นงาน และบริวาร ออกไปจากพื้นที่ป่าสงวนได้ (ฎีกาที่ ๒๘๕๑/๒๕๕๒)

การบังคับขับไล่ออกจากป่าสงวนไม่ใช่กำหนดอายุความตามกฎหมายแพ่ง (ฎีกา ๑๘๙๑๘/๒๕๕๕)

การครอบครองพื้นที่ป่าสงวนมานานแค่ไหนก็ไม่อาจอ้างกรรมสิทธิต่อแผ่นดินได้ (ฎีกา ๙๑๓๒/๒๕๔๔)

ผู้ครอบครองป่าสงวนจะใช้สิทธิขับไล่ผู้อื่นไม่ได้ (ฎีกา ๖๒๕๖/๒๕๕๙)

ความผิดเกี่ยวกับป่าสงวนแห่งชาติ

-ที่ดินหมดสัมปทานเข้าไปเก็บผลป่าล้ม กรีดยาง เป็นความผิดฐาน
เก็บของป่า (ฎีกา ๖๖๖๖/๒๕๖๑)

-ล่าสัตว์ป่าแล้ว อาจผิดเก็บหาของป่าได้ด้วย

-คำว่า ป่าต้นน้ำลำธาร ต้องบรรยายฟ้องด้วยว่าสถานที่เกิดเหตุ
เป็นป่าต้นน้ำลำธาร

การขอคืนของกลาง

- “มาตรา ๓๕ บรรดาไม้ ของป่า อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธ สัตว์ พานชนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลได้มาหรือได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมี ผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่

การขอคืนของกลาง

- ให้พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สืบตามวรรคหนึ่ง และเมื่อพนักงานอัยการได้ร้องขอ ต่อศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อว่า เป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่ามีบุคคลเป็นเจ้าของทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งประกาศดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาของเจ้าของทรัพย์สินนั้น เพื่อให้บุคคล ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของมายื่นคำขอเข้ามาในคดีก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

การขอคืนของกลาง

- ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น หรือมีเจ้าของแต่เจ้าของ ไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด ดังกล่าว อีกทั้งตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้วที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำความผิด เช่นนั้นเกิดขึ้น หรือไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการนำทรัพย์สิน ดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนด สามสิบวันนับแต่วันแรกของวันที่ปิดประกาศ ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่ามีบุคคลเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ให้นับแต่วันที่เจ้าของทรัพย์สิน ได้รับหรือถือว่าได้รับไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับดังกล่าวตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

การขอคืนทรัพย์สิน

- ขั้นตอนการขอคืนทรัพย์สิน
- สรุปขั้นตอนในการขอคืนทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาตินั้น มีดังนี้
- ๑.การริบทรัพย์สินให้พนักงานอัยการยื่นคำขอไปพร้อมกับคำขอทำยฟ้อง
- ๒.พนักงานอัยการจะแจ้งเจ้าหน้าที่ที่จะปิดประกาศตามภูมิลำเนาและสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและเจ้าของทรัพย์สินทั้งที่ว่าการอำเภอ ที่ว่าการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน สำหรับทรัพย์สินชนิดปรางภูชื่อบุคคล ต้องมีการแจ้งทางไปรษณีย์ด้วย

การขอคืนทรัพย์สิน

- ๔.ระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนที่จะริบบรรดาไม้ ของป่า อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลได้มาหรือได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีไว้ใช้เพื่อกระทำความผิด หรือได้ใช้ เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ นี้ ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษา ของศาลหรือไม่ พนักงานอัยการ ร้องขอให้ศาลริบทรัพย์สินดังกล่าว และ ให้เจ้าหน้าที่ปิดประกาศ ณ ที่ว่าการ อำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดเหตุ เพื่อให้บุคคลซึ่งอ้างว่า เป็นเจ้าของมายื่นคำขอเข้ามาในคดีก่อนมีคำ พิพากษาของศาลชั้นต้น ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคล ซึ่งอาจเชื่อ ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม (มาตรา ๑๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๕)

การขอคืนทรัพย์สิน

- ๓. สำหรับกรณีที่ได้มีการปิดประกาศแล้วจำเลยรับสารภาพเมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินแล้วเจ้าของทรัพย์สินไม่อาจอ้างมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาร้องขอให้ศาลคืนทรัพย์สินได้ ซึ่งการประกาศนั้นถือเป็นสาระสำคัญในการที่จะขอคืนทรัพย์สินเพราะหากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ไม่ประกาศให้กับเจ้าของทรัพย์สินอย่างถูกต้อง เจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะขอคืนทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖ ได้ซึ่งกรณีนี้เป็นไปตามแนวฎีกา ๓๒๐๓ / ๒๕๓๒ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระราชบัญญัติแร่

การกระทำผิดเกี่ยวกับสัตว์ป่า

- สัตว์ป่า หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดไม่ว่าสัตว์บกสัตว์น้ำสัตว์ปีกแมลงหรือแมง ซึ่งโดยสภาพธรรมชาติย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในป่าหรือในน้ำ และให้ความหมายรวมถึงไข่ของสัตว์ป่าเหล่านั้นทุกชนิดด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะที่ได้จดทะเบียนทำตัวรูปพรรณตามกฎหมายพาหนะดังกล่าว

สัตว์ป่าสงวน หมายความว่า สัตว์ป่าที่หายากตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และตามที่จะกำหนดโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

การกระทำความผิดเกี่ยวกับสัตว์ป่า

สัตว์ป่าคุ้มครอง หมายความว่า สัตว์ป่าตามที่กฎกระทรวงกำหนดให้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง

-การล่าสัตว์ป่า(มาตรา ๑๖)

-การครอบครองสัตว์ป่าและซากสัตว์ป่า(มาตรา ๑๗)

-การจำหน่ายสัตว์ป่าและซากสัตว์ป่า(มาตรา ๒๐)

-ความผิดฐานล่าสัตว์และครอบครองซากสัตว์ป่าเป็นความผิดหลายกรรม(ฎีกา ๔๗๓๗/๒๕๔๕)

-ล่าสัตว์ป่าและเก็บหาของป่าก็เป็นความผิดในคราวเดียวกันได้

การกระทำความผิดเกี่ยวกับสัตว์ป่า

- การขายปล่อนนกปล่อน (ฎีกา ๑๐๔๙๙/๒๕๕๙)
- เก็บซากปะการัง(ฎีกา ๔๗๓๗/๒๕๔๕)
- การซื้อขายสัตว์ป่า ถือเป็นการได้มาซึ่งการครอบครอง
- การแปลความคำว่า คำสัตว์ป่า แปลความกว้างกว่ากฎหมาย

ทั่วไป

มาตรา ๕๕ ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่ายช่วยพาเอาไปเสียซื้อ รับจําหน่ายหรือรับไว้ โดยประการใดซึ่งสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่าอันได้มา โดยการกระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

การกระทำความผิดเกี่ยวกับสัตว์ป่า

-การครอบครองสัตว์ป่า สามารถเป็นความผิดพร้อมกับข้อหาจับไว้ซึ่งสัตว์ป่าโดยไม่ชอบ(ฎีกา)

-การนำปิ่นเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ จะไม่เป็นความผิดฐานพาอาวุธปืนตาม พ.ร.บ.อาวุธปืน

-

พ.ร.บ.ส่งเสริมฯ

อายุความตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม

มาตรา ๙๗ มิใช่เรื่องละเมิดจึงไม่ใช่อายุความ ๑ ปี (ฎีกา
๑๔๗๐๐/๒๕๕๗)

กรณีการบุกรุกทำลายป่าสงวนเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา
(ฎีกา ๑๒๔๕๔/๒๕๕๖)

ในการดำเนินคดีถ้าไม่สอบคำให้การในส่วนแพ่งถือว่าคำพิพากษา
ส่วนแพ่งไม่ชอบ(ฎีกา ๑๗๒๖/๒๕๖๒)

คดีแพ่งเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

การละเมิด

มาตรา ๔๒๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

การใช้สิทธิเกินส่วน

มาตรา ๔๒๑ การใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น ท่านว่าเป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมาย

ฎีกาเกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- สร้างโรงเรือนกระทบสิทธิคนอื่น(ฎีกา ๑๕๖๗๔/๒๕๕๕, ๘๒๗/๒๕๒๑)
- ละเมิดมลพิษทางกลิ่น(ฎีกา ๑๒๗๖๐/๒๕๕๕)
-